

Utbildningsinspektion i Almtuna och Vaksala skolor, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	7
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Almtuna och Vaksala skolor och besökt skolorna den 4-5 och 20-21 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och Almtuna och Vaksala skolor, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Almtuna och Vaksala skolor intervjuades rektor, biträdande rektor, elever, pedagoger, elevvårdspersonal, studie- och yrkesvägledare samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i olika årskurser. Det fördes också informella samtal med personal och elever på skolorna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Almtunaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	25
Grundskola	270

Vaksalaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	25
Grundskola	531

Almtunaskolan ligger nära centrum i Uppsala med blandad villa- och lägenhetsbebyggelse omkring. Almtunaskolan har förskoleklass samt årskurserna 1–6.

Vaksalaskolan ligger i centrala Uppsala i stadsbebyggelse. På skolan finns förskoleklass samt årskurserna 1–9. Vaksalaskolan har en klass per årskurs 6–9 med idrottsprofil med inriktning ishockey/dans.

Båda skolorna tillhör det sydöstra skolområdet i Uppsala.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Almtunaskolan och Vaksalaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Almtunaskolan och Vaksalaskolan övergripande är av god kvalitet. Almtunaskolans arbete med normer och värden är gott och arbetsmiljön trygg. Båda skolorna har goda rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd och de särskilda undervisningsgrupperna fungerar väl. Skolornas samverkan med föräldrarna är av god kvalitet. Vaksalaskolans resultat avseende andelen elever med godkänt i alla ämnen har förbättrats de senaste åren. Trots detta behöver dock skolan fortsätta arbetet med att förbättra resultaten utifrån det förväntade värdet för skolan. Utvecklingsområden för båda skolorna är vidare att förbättra arbetet med uppföljning av kunskapsresultaten i de lägre årskurserna samt öka elevernas målkännedom och ansvar för det egna lärandet på båda skolorna.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolorna bör följa upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen i de lägre årskurserna, så att det säkerställs att alla elever når målen och att sådan uppföljning kan användas som grund för analys och förbättring av verksamheten i stort.
- Vaksalaskolans resultat utifrån betygen i årskurs 9, behöver förbättras med utgångspunkt i att de sedan under flera års tid varit sämre än de resultat som kan beräknas utifrån skolans sammansättning av elever.

- Såväl elevernas kännedom om utbildningsmålen som deras möjligheter till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet, innehåll, arbetssätt och arbetsformer i undervisningen bör utvecklas på båda skolorna.
- Vaksalaskolans arbete med värdegrunds- och demokratifrågor bör stärkas och utvecklas ytterligare.
- Innehåll, arbetssätt och arbetsformer i undervisningen bör utvecklas på båda skolorna så att alla elever får del av varierade arbetssätt och stimulerande arbetsformer.
- Skolornas arbete med åtgärdsprogrammen bör utvecklas.
- Kvalitetsarbetet på båda skolorna bör utvecklas och det pedagogiska ledarskapet bör stärkas så att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Alla elever som bedöms behöva det får inte studiehandledning på modersmålet (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Elever som bedöms vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk får inte sådan undervisning i enlighet med kursplanen i ämnet (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen samt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2

Av inspektionen framgår att verksamheten i förskoleklasserna i båda skolorna rymmer såväl lek och rörelse, skapande verksamhet, som inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. I intervjuer ger barnen i förskoleklassen konkreta exempel på vad de lär sig inom områdena kunskaper samt normer och värden. Lärarna i förskoleklasserna uppger att barnens lärande och utveckling dokumenteras kontinuerligt och att en positiv utvecklingslinje kan skönjas.

På Almtunaskolan framkommer dock att det finns ett mycket begränsat samarbete mellan förskoleklassen och årskurs 1. För att ytterligare förbereda barnen för den fortsatta skolgången skulle en förbättrad sådan samverkan kunna gagna övergången mellan förskoleklassen och skolan.

Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklasserna är i överensstämmelse med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för barnens fortsatta lärande och utveckling.

Tabell 1, Andelen elever i procent som nått minst godkänt på nationella proven i årskurs 5 (enligt skolans egna uppgifter).

Almtuna-skolan	2002	2003	2004
Engelska	83 %	100 %	88 %
Matematik	83 %	93 %	88 %
Svenska	88 %	71 %	87 %

Tabell 2, Andelen elever i procent som nått minst godkänt på nationella proven i årskurs 5 (enligt skolans egna uppgifter).

Vaksala-skolan	2002	2003	2004
Engelska	100 %	81 %	88 %
Matematik	93 %	62 %	81 %
Svenska	100 %	50 %	92 %

Vad gäller både Almtunaskolans och Vaksalaskolans kunskapsresultat för årskurserna 1–6 är området enligt inspektörerna i vissa avseenden svårbedömt eftersom någon samlad bild för skolorna i dess helhet inte finns att tillgå.

Läroplanen uttrycker att läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt skall utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Rektorn skall ha informationen för att från ett övergripande perspektiv till exempel kunna vidta åtgärder om målen inte uppnås.

En samlad redovisning av elevernas kunskapsutveckling i fler ämnen än svenska, engelska och matematik saknas dock på skolorna. I intervjuer med skolledning och lärare framkommer dock att flertalet av lärarna fortlöpande följer upp och dokumenterar de enskilda elevernas kunskapsutveckling och därmed har en relativt god överblick över kunskapsutvecklingen hos de elever de ansvarar för. Däremot saknas en samlad bild som kan säkerställa att alla elever når målen och kan ligga till grund för analys och förbättring av verksamheterna i stort.

Resultat på de nationella ämnesproven för årskurs 5 i Vaksalaskolan år 2003 är anmärkningsvärt låga i matematik och svenska. Skolans resultat på ämnesproven förbättrades dock 2004 och inspektörerna bedömer att båda skolornas resultat i årskurserna 1–6 överlag är goda, men att båda skolorna bättre bör följa upp resultaten i alla kursplanämnen för att säkerställa att eleverna når målen.

För de elever som får särskilt stöd genom speciallärare upprättas åtgärdsprogram. Elevernas stödinsatser enligt åtgärdsprogrammen utvärderas kontinuerligt av speciallärarna och lärarna och eleverna bedöms nå målen i sina respektive åtgärdsprogram på ett tillfredsställande sätt.

Tabell 3, Vaksalaskolans betygsresultat årskurs 9.

Vaksalaskolans betygsresultat årskurs 9	År 2003	År 2004	År 2005
Genomsnittligt meritvärde	215,8	206,1	208,7
Andel elever behöriga till nationellt program	94,5 %	98,3 %	90,5 %
Andel elever som uppnått målen i alla ämnen	72,9 %	73,3 %	78,5 %

Vaksalaskolans betygsvärden för år 2005 i tabellen ovan är i paritet med eller högre än kommunens motsvarande genomsnittliga värden. Kommunens genomsnittliga meritvärde var 208. Av kommunens elever var vidare 89 procent behöriga att söka ett nationellt program och 72,8 procent av eleverna nådde målen i alla ämnen. Det kan också konstateras att andelen elever som uppnått målen i alla ämnen på Vaksalaskolan ökat för varje år i perioden 2003-2004.

En jämförelse med de värden som Skolverkets beräkningsmodell SALSA¹ uppskattar visar å andra sidan att Vaksalaskolan inte någon gång under åren 2003-2005 nått lika goda eller bättre betygsresultat än de som modellen kalkylerar utifrån sammansättningen av elever. Som exempel kan nämnas att SALSA år 2005 beräknar ett förväntat genomsnittligt meritvärde för Vaksalaskolan till 230, att jämföra med skolans faktiska värde som var 209. Skillnaderna mellan det modellberäknade värdet enligt SALSA och det faktiska värdet har dessutom ökat under perioden 2003-2005. Vidare framgår att drygt var femte elev inte uppnått målen, minst betyget godkänd, i samtliga ämnen. Anmärkningsvärt är dock att av dessa är 70 procent pojkar. Vid en genomgång av betygsresultaten för årskurs 8 är resultatet ungefär detsamma, d.v.s. det tycks vara i första hand pojkar som inte uppnår målen i skolans ämnen.

Inspektörerna bedömer att skolans resultat utifrån betygen i årskurs 9, behöver förbättras med utgångspunkt i att de sedan under flera års tid varit sämre än de resultat som kan beräknas utifrån skolans sammansättning av elever. Vidare bedömer inspektörerna att detta förhållande, liksom skillnaderna i resultat mellan flickor och pojkar, bör uppmärksammas av skolledningen och föranleda analys och åtgärder i syfte att ytterligare förbättra resultaten.

Inspektörerna bedömer att Almtunaskolan når goda resultat när det gäller elevernas inflytande över verksamheten i stort. Flertalet klasser har klassråd och på skolan finns ett elevråd. Eleverna får ta ansvar för olika arbetsområden i skolan som pappersinsamling, hjälpa till i matsalen samt delta i matråd.

¹ För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat än enbart genom att tillhandahålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser - Salsa. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde" med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

Eleverna uppfattar att de har möjlighet att påverka och få gehör för sina frågor inom rimliga gränser. De tycker också att de får återkoppling på ärenden som framförts, även om dessa inte kunnat genomföras, exempelvis på grund av bristande resurser.

Även på Vaksalaskolan får eleverna ta ansvar för olika arbetsområden på skolan. Eleverna uppfattar dock att de har små möjligheter att påverka skolverksamheten i stort trots elevriksdag och olika råd. Eleverna uppfattar att deras synpunkter och önskemål sällan beaktas och de får heller ingen förklaring till varför förslag inte kan genomföras. Inspektörerna bedömer att Vaksalaskolan bör förbättra skolans resultat av elevernas inflytande över verksamheten i stort.

När det gäller elevernas möjligheter att ha inflytande över och påverka det egna lärandet är dessa begränsade på båda skolorna. Läroplanen framhåller att eleverna genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman, arbetssätt och aktiviteter, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. En förutsättning för detta är enligt läroplanen att eleverna har kännedom om de mål och riktlinjer som gäller för utbildningen. De yngre eleverna deltar inte i planeringen av undervisningen och har inte vetskap om syftet med de olika momenten på lektionerna på någon av skolorna. Skolorna har gjort konkretiseringar av de nationella kursplanemålen, uppdelade på årskurser och ämnen. Dessa mål har dock inte delgetts eleverna och eleverna känner inte till vilka mål som skall nås med utbildningen, varken på kort eller på lång sikt. De äldre eleverna, i årskurs 8 och 9, har kännedom om betygskriterierna i flertalet ämnen, men varför lektionerna ser ut som de gör eller på vilket sätt arbetsmomenten skall leda till måluppfyllelse känner eleverna inte alltid till. Eleverna uppger att deras möjligheter till inflytande på undervisningen varierar stort mellan olika lärare och ger exempel på att i slöjd och idrott finns bättre förutsättningar för delaktighet. Inspektörerna bedömer att det är angeläget att båda skolornas arbete med att ge eleverna inflytande över det egna lärandet och redskap för att kunna ta ansvar för sin utbildning utvecklas. I det arbetet ligger bland annat att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen.

Inspektörerna bedömer att Almtunaskolans arbete med normer och värden ger ett gott resultat avseende trygghet och trivsel i skolan. Av skolans kvalitetsredovisning för år 2004 framgår att kvalitetsmedelvärdet för den så kallade trygghetsenkäten (som årligen genomförs för alla skolor i kommunen) är 3,7 för Almtunaskolan på en skala där lägsta värdet är 1,0 och det högsta värdet 4,0. I intervjuer och samtal uttrycker eleverna genomgående att de känner sig trygga och trivs i skolan och att vuxna snabbt griper in om någon behöver hjälp.

Vaksalaskolans kvalitetsredovisning för år 2004 visar att kvalitetsmedelvärdet på trygghetsenkäten är 3,4. Av samtal och intervjuer med eleverna på skolan framgår att de yngre eleverna anser att det är lite stökigt ibland på raster och lektioner, men att de vuxna snabbt griper in om någon behöver hjälp.

De äldre eleverna framför att skolan i stort sett utgör en trygg arbetsmiljö, men att kränkningar ändå förekommer och eleverna uppfattar att det finns elever som inte uppfattar skolan som trygg. Vaksalaskolan har tagit fram trivselregler för verksamheten.

Det framgår dock i intervjuerna med både elever och personal att lärarna inte har ett gemensamt förhållningssätt till brott mot reglerna, vilket skapar osäkerhet om vilka normer som gäller. Inspektörerna bedömer att Vaksalaskolans resultat av arbetet med normer och värden är tillfredsställande, men bör förbättras så att alla elever uppfattar skolan som en trygg arbetsmiljö och att det finns ett gemensamt förhållningssätt på skolan till de trivselregler som gäller.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att förskoleklasserna på båda skolorna ger en god grund för fortsatt skolgång och lärande. Skolornas kunskapsresultat för de yngre eleverna är svårbedömt, eftersom uppföljning endast görs i svenska, engelska och matematik. Resultaten av de nationella ämnesproven på båda skolorna är dock goda. Skolorna bör följa upp kunskapsresultaten i alla ämnen så att det säkerställs att elever når målen. Vaksalaskolans betygsresultat är goda i förhållande till övriga skolor i kommunen och riket. Inspektörerna bedömer dock att skolans resultat utifrån betygen i årskurs 9, behöver förbättras med utgångspunkt i att de under flera års tid varit sämre än de resultat som kan beräknas utifrån skolans sammansättning av elever. Elevernas kännedom om målen för utbildningen och deras möjligheter till inflytande över det egna lärandet är ett angeläget utvecklingsområde för båda skolorna. Almtunaskolans resultat av arbetet med normer och värden är gott. Vaksalaskolan bör förbättra resultatet av skolans arbete med normer och värden så att alla elever uppfattar skolan som en trygg arbetsmiljö och så att ett gemensamt förhållningssätt till värdegrund och trivselregler utvecklas.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö, delaktighet och samverkan

Under rubriken har arbetet med att ge elever inflytande över skolverksamheten i stort granskats liksom former för samverkan med föräldrar. Inspektörerna har bedömt att båda skolornas samverkan med föräldrar av god kvalitet, liksom Almtunaskolans elevers inflytande över skolverksamheten i stort, utan att ge ytterligare kommentarer i denna rapport.

Som tidigare beskrivits under kapitlet ”Bedömning av utbildningsresultaten” framgår att eleverna på Vaksalaskolan inte uppfattar att de har så stora möjligheter att påverka skolverksamheten i stort.

Trots att det finns ett väl utvecklat system med råd för olika verksamheter i skolan uppfattar eleverna att de har små möjligheter att påverka eller att deras förslag beaktas. De saknar också återkoppling på sina ärenden.

Inspektörerna bedömer att Vaksalaskolans arbete med elevernas delaktighet och inflytande över verksamheten i stort bör förbättras.

När det gäller de båda skolornas värdegrundsarbete inklusive arbetet mot kränkande behandling har inspektörerna funnit att det på båda skolorna ges ett gott utrymme för värdegrundsfrågor i undervisningen. Inspektörerna har sett flera exempel på hur etiska frågor tagits upp som ett naturligt led i undervisningen, särskilt i förskoleklasserna och i de lägre årskurserna.

Det har dock framkommit i inspektionen att det på Vaksalaskolan råder olika normer mellan olika lärare och olika tolkningar av skolans trivselregler. Flera elever ger uttryck för att ett brott mot skolans trivselregler accepteras av en del lärare utan åtgärd. Eleverna uppfattar inte heller att de varit delaktiga i framtagandet av ordningsreglerna och känner sig främmande för en del av innehållet.

Skolornas arbete mot kränkande behandling fungerar i stort sett väl och det finns rutiner för arbetet på båda skolorna. Båda skolorna har antimobbningsteam som i första hand ansvarar för arbetet mot kränkande behandling. Flertalet elever påstår att de känner sig trygga på skolorna och kan förlita sig på att personalen vidtar åtgärder om det kommer till kännedom att någon blivit kränkt. Trots detta framförs bland de äldre eleverna på Vaksalaskolan att de uppfattar att det finns elever som kränks och inte alltid uppfattar arbetsmiljön så trygg som den borde vara, vilket beskrivits under föregående rubrik. Vaksalaskolan bör därför förstärka arbetet med normer och värden och förankra de regler som gäller på skolan så att alla kan stå bakom dem.

I detta sammanhang vill inspektörerna också påminna om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, som trädde i kraft den 1 april 2006 och som bland annat innebär ett uttryckligt förbud mot alla former av diskriminering och kränkande behandling. Vidare skall alla skolor upprätta en likabehandlingsplan, som ersätter handlingsprogrammet mot kränkande behandling.

Innehåll, organisation och arbetssätt

Inspektionen visar att skolornas mål och planeringar ligger i linje med nationella mål och riktlinjer. Skolorna har både enskilt och tillsammans arbetat med konkretiseringar av kursplanemålen. På Almtunaskolan uppges dock att dessa konkretiseringar inte uppfattas som styrande för undervisningen. På Vaksalaskolan pågår ett särskilt arbete med baskurser i NO och SO-ämnena och där kursplanemål och betygskriterier konkretiseras och skall bland annat användas för förtydliga målen för utbildningen för eleverna, vilket arbete inspektörerna bedömer som gott och bör utvidgas till att omfatta alla ämnen.

Inspektionen visar att den kunskapssyn och syn på lärandet som uttrycks i Lpo 94 inte genomgående avspeglas i skolans undervisning. Några exempel på detta är enligt inspektörerna elevernas bristande kännedom om utbildningsmålen, deras begränsade möjligheter till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet, val av arbetssätt och arbetsformer som inte alltid tar hänsyn till elevernas individuella behov och förutsättningar. Inspektörerna ser också flera goda exempel på varierad undervisning där både kunskapens olika former och de kunskapskvaliteter som beskrivs i Lpo 94 framträder och där eleverna uppfattar undervisningen som stimulerande.

I intervjuer och vid lektionsbesök framkommer dock att flera elever tycker att arbetssätten och arbetsformerna i undervisningen alltför ofta följer samma mönster och att detta i längden blir rätt enformigt. Dessa synpunkter framförs av både yngre och äldre elever.

Inspektörerna bedömer att innehåll, arbetssätt och arbetsformer i undervisningen bör utvecklas på skolorna. Skolorna bör sträva efter en likvärdigt god kvalitet så att alla elever får del av varierade arbetssätt och stimulerande arbetsformer.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

För att identifiera elever i behov av särskilt stöd görs kontinuerliga uppföljningar av elevernas kunskapsutveckling, främst i svenska men också i matematik och engelska, enligt ett fastlagt schema. Skolornas speciallärare samarbetar med ansvarig lärare om eventuella behov av stöd och samlar information som är väsentlig för att kunna följa barnens utveckling i skolan. Det finns tydliga rutiner för elevvårdsgången och elevvårdskonferenser hålls regelbundet. I elevvårdsteamet för respektive skola ingår i första hand rektor, biträdande rektorer, skolpsykolog och skolsköterska samt speciallärare.

Åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilda stödåtgärder. Inspektörerna bedömer dock att innehållet i åtgärdsprogrammen i allt för hög utsträckning fokuseras på elevens ansvar, snarare än vilka mål som skall uppnås med stödinsatserna samt hur skolan skall genomföra åtgärderna. Inspektörerna bedömer att skolorna bör utveckla arbetet med åtgärdsprogrammen.

Det finns en särskild undervisningsgrupp för de yngre eleverna på Almtunaskolan och en särskild undervisningsgrupp för de äldre eleverna på Vaksalaskolan. Enligt skolorna når båda grupperna goda resultat. Inspektörerna bedömer att arbetet i de särskilda undervisningsgrupperna fungerar väl.

Enligt författningarna skall de elever som bedöms behöva det få studiehandledning på modersmålet och det är rektors ansvar att se till att sådant stöd ges. Rektorn uppger att alla elever som bedömts ha sådant behov inte fått studiehandledning, beroende på bristande kapacitet vid kommunens modersmålsenhet. Inspektörerna bedömer att alla elever som behöver studiehandledning på modersmålet skall erhålla detta vilket skolorna måste åtgärda.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Båda skolornas arbete med utvärdering och uppföljning av elevernas lärande och kunskapsutveckling sker bland annat tillsammans med elever och föräldrar i utvecklingssamtalen. Arbetet med de individuella utvecklingsplanerna utgör i detta sammanhang en viktig del i utvecklingssamtalen. De föräldrar inspektörerna möter i inspektionen uppger att utvecklingssamtalen ger en god bild av elevernas kunskapsutveckling och skolsituation i övrigt. Även eleverna uttrycker att utvecklingssamtalen fungerar bra och att de känner sig delaktiga i de mål som formuleras i samband med utvecklingssamtalen.

När det gäller bedömning och betygssättning på Vaksalaskolan förekommer diskussioner om detta lärare emellan och inom arbetslagen. Detta sker dock mer spontant och inte utifrån ett systematiserat uppdrag kring bedömning och betygssättning på skolan.

Arbetet med att konkretisera kursplanemålen i NO/SO är ett exempel på hur även bedömningen inför betygssättning kan utvecklas. Inspektörernas bedömer att skolan bör fortsätta utveckla ett systematiskt arbete med bedömning och betygssättning.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Av skolornas kvalitetsredovisningar för 2004 framgår hur skolornas kvalitetsarbete är organiserat. Bland annat används sammanställningar och analyser av diagnoser i matematik och svenska, nationella ämnesprov i engelska, matematik och svenska samt enkätundersökningar huvudsakligen riktade till elever kring trygghet, delaktighet och livslångt lärande som underlag. Merparten av den personal inspektörerna möter uppger att de är delaktiga i skolans arbete med kvalitetsredovisningen om än i varierande omfattning.

Inspektörerna bedömer att båda skolornas kvalitetsredovisningar för 2004 ger en begränsad bild av hur väl skolan lyckas inom området kunskaper, eftersom endast måluppfyllelsen i ämnena svenska, engelska och matematik fokuseras. Vidare bör kvalitetsredovisningarna tydliggöras beträffande kopplingen mellan mål – resultat – analys - åtgärder. På så sätt kan skolornas kvalitetsredovisningar bättre fungera som ett instrument för verksamhetsutveckling. Vidare bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsarbete bör utvecklas eftersom det finns brister i skolans systematiska arbete med uppföljning och utvärdering av de samlade kunskapsresultaten.

Ledning och intern kommunikation

Enligt skolförfattningarna skall rektorn särskilt verka för att utbildningen utvecklas och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap skall rektorn enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Av läroplanen framgår även att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar exempelvis för att skolans resultat följs upp och utvärderas.

Almtunaskolan och Vaksalaskolan leds av en rektor som till sitt stöd har två biträdande rektorer. Den ene biträdande rektorn ansvarar för de dagliga arbetsuppgifterna på Almtunaskolan, den andre för arbetsuppgifter rörande årskurserna 1–6 på Vaksalaskolan. Rektorn har ett särskilt ansvar för den dagliga verksamheten för årskurserna 7–9 på Vaksalaskolan samt det övergripande ansvaret för båda skolorna. Ansvarsfördelningen inom skolledningen är tydlig. Både rektorn och de biträdande rektorerna har pedagogisk högskoleutbildning samt skolledarutbildning.

Rektorn håller sig förtrogen med verksamheten på Almtunaskolan och i de lägre årskurserna på Vaksalaskolan genom kontinuerliga möten och samtal med de biträdande rektorerna. Rektorn uppger dock att han inte har en närmare förtrogenhet med den dagliga verksamheten i Almtunaskolan, inte heller i allt som gäller de lägre årskurserna på Vaksalaskolan. Inspektörerna bedömer att rektorn bör förstärka sin förtrogenhet på båda skolorna.

I intervjuer med personalen framkommer att det finns önskemål om en tydligare pedagogisk färdriktning, främst på Vaksalaskolan.

På Vaksalaskolan har arbetslagen stor frihet att själva organisera sitt arbete. Detta har bland annat lett till att arbetslagen kommit olika långt i skolutvecklingsfrågor.

Ett närmare samarbete mellan arbetslagen skulle kunna leda till ökad samsyn t.ex. kring hur skolan skall arbeta kring värdegrundsfrågor och hur normsystemet på skolan skall upprätthållas. Inspektörerna bedömer att skolans ledning i huvudsak fungerar bra men att rektorn bör ta ett ökat ansvar för den pedagogiska utvecklingen på skolorna.

Sammanfattning

Skolornas samverkan med föräldrar fungerar väl. Almtunaskolans arbete med elevernas inflytande över verksamheten i stort håller god kvalitet, Vaksalaskolan behöver förbättra detta arbete. Vaksalaskolan bör också förstärka arbetet med normer och värden och förankra de regler som gäller på skolan så att alla kan stå bakom dem. Inspektörerna bedömer att innehåll, arbetssätt och arbetsformer i undervisningen bör utvecklas på skolorna. Skolorna har goda rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Skolorna bör dock utveckla arbetet med åtgärdsprogrammen. Studiehandledning på modersmålet måste erbjudas till alla elever som bedöms behöva det. Vaksalaskolan bör utveckla arbetet med bedömning och betygssättning. Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller författningarnas krav, men kvalitetsarbetet behöver förbättras. Skolornas ledning fungerar i huvudsak väl, men rektorn behöver förbättra förtroendet om den dagliga verksamheten, särskilt på Almtunaskolan, samt ta ett ökat ansvar för den pedagogiska utvecklingen på skolorna.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl. a. skollagen.

Tillgång till utbildning och information

Under denna rubrik har tillgång till utbildning såsom modersmålsundervisning, språkval bedömts. Vidare har eventuella kostnader i verksamheten bedömts. Inspektörerna har bedömt att dessa områden fungerar väl, utan att lämna några ytterligare kommentarer.

Båda skolorna har hemsidor på Internet som ger en mycket god information om skolans verksamhet och olika valmöjligheter. Skolorna har tillgång till en studie- och yrkesvägledare som är placerad på Vaksalaskolan och arbetar halvtid med studie- och yrkesvägledning. Inspektionen visar att information och studie- och yrkesvägledning fungerar mycket bra på skolorna.

Elever som bedöms behöva det ges undervisning under rubriken svenska som andraspråk. Denna undervisning är dock utformad som ett slags stöd för den reguljära svenskundervisningen i stället för att den ges som ett eget ämne med egen kursplan enligt författningarnas krav.

År 2004 fick heller inga elever i årskurs 9 betyg i svenska som andraspråk, trots att de undervisats i ämnet. Inspektörerna bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk skall utformas på det sätt som anges i kursplanen för ämnet.

I övrigt bedömer inspektörerna att eleverna i Almtuna och Vaksala skolor ges den utbildning och de valmöjligheter som skall finnas enligt förordningarna och såvitt inspektörerna kunnat utröna är utbildningen avgiftsfri.

Personal

Under denna rubrik har tillgången till lärare med pedagogisk högskoleutbildning samt om de undervisande lärarna har ämnesutbildning för det ämne/de ämnen de undervisar i granskats.

Även skolledningens utbildning, sakkunskap och erfarenhet samt om skolan har tillgång till lärare med speciell kompetens som exempelvis speciallärare har bedömts. Vidare har personalens och skolledningens tillgång till kompetensutveckling granskats. Inspektörerna har bedömt att tillgången inom dessa områden är god.

Läromedel, pedagogisk materiel och utrustning

Under denna rubrik har resurser såsom böcker, skrivmateriel och andra hjälpmedel samt läromedel och datorutrustning bedömts. Inspektörerna bedömer att de materiella resurserna är tillräckliga för att genomföra utbildningen på båda skolorna. Eleverna har också tillgång till ett välutrustat bibliotek med anställd bibliotekarie på Vaksalaskolan.

Båda skolorna har ljusa och rymliga lokaler med god utemiljö, särskilt på Almtunaskolan, och inspektörerna bedömer att lokalerna är ändamålsenliga för den undervisning som bedrivs.

Datum
2006-11-01

Ort
Stockholm

Gudrun Rendling

Tor Andersson